

Jakub Hrbáň

„Epochový“ spôsob vzdelávania je lepší, aspoň pre študentov

Na svete existuje viac systémov vzdelávania, školských systémov, ktoré sú lepšie, efektívnejšie, kreatívnejšie a hlavne nie tak vyčerpávajúce. Na Slovensku, škola nedokáže dieťa pripraviť a dostatočne vzdeláť do života. Dokáže možno zabezpečiť nadbytok nespracovateľného množstva informácií, ktoré nás nedokážu naozaj obohatiť.

Ako študent strednej školy, gymnázia v Bratislave, som povinný, alebo je odo mňa očakávané snažiť sa zvládať náplň vyučovania a mať dobré, až výborné výsledky. Z hľadiska Slovenského vzdelávacieho systému, ktorý pozná väčšina ľudí je to prirodzené. Myslím však, že ako bývalý žiak a absolvent školy s alternatívnym spôsobom vzdelávania sa na štátny spôsob vzdelávania (aktuálne stredoškolský, alebo gymnaziálny, ktorý má zahŕňať všeobecné vzdelanie) pozerám trochu iným spôsobom, spôsobom možno trochu idealistickým.

Vždy si začneme, aspoň vo veku dospievania, uvedomovať súvislosti a dôležité aspekty vecí, ktoré sme prežili, až po tom, ako ich prežijeme. Nie sme schopní si naozaj vážiť to čo máme, lebo si neuvedomujeme podstatu. Ako žiak *Waldorfskej školy v Bratislave* som si nikdy naozaj neuvedomoval, že spôsob akým som vzdelávaný je iný a rozdielny – nazývaný alternatívnym. Nevedel som, kto je Rudolf Steiner („autor“ základov a myšlienky Waldorfskej pedagogiky), nevedel som, o čom vlastne Waldorfská pedagogika je. Jednoducho, bol som, len dieťaťom, žiakom, ktorý chodil do školy, ktorá sa nazýva *Waldorf*. Ako absolvent Waldorfu (ktorý som skončil v roku 2012) som nastúpil na nemenované Bratislavské gymnázium. Netvrdím, že by som školu nezvládal, skôr som ju nechcel zvládať. Nevedel som si zvyknúť na nové prostredie a nový spôsob výučby, pretože som mal možnosť zažiť niečo iné, slobodnejšie, tvorivejšie a podľa môjho osobného (možno subjektívneho) názoru niečo lepšie. Ako absolvent Waldorfskej školy v Bratislave som si začal uvedomovať tie súvislosti a aspekty, ktoré mi ako dieťaťu nedochádzali, a ktoré mi teraz začali chýbať. Začal som si všímať a uvedomovať veľké rozdiely medzi týmito dvoma rozdielnymi systémami učenia. Začal som si uvedomovať, že štátny systém vzdelávania nie je prorodzený.

Myslím, že potrebným vzdelaním v živote ľudskej bytosti nie je škola, ale život sám. Možnosť získavať skúsenosti a hľadanie vlastných vedomostí, alebo hľadane spôsobov ako sa k tým poznatkom (ktoré nám Štátne školstvo automaticky predostiera) dopracovať pomocou vlastných síl. Myslím, že bez toho aby som čítal akúkoľvek knihu o Waldorfskej pedagogike (nečítal som) dokážem, ako absolvent takéhoto typu školy objektívne povedať svoj názor na to, ako by sa mal človek vzdelávať.

Ten iný spôsob vzdelávania – alternatívny

Waldorfská škola ponúka vzdelanie, ktoré je naozaj obohacujúce, a podľa môjho názoru bolo naozaj vzdelaním. Tzv. epochový systém výučby (prvé dve hodiny každý deň v týždni po dobu jedného mesiaca sa učil ten istý predmet, napríklad matematika, alebo dejepis, atď.) dáva deťom, študentom možnosť plne sa sústrediť a ponoriť sa do preberanej látky, bez toho, aby musel myslieť na to aká písomka je nasledujúcu hodinu. Myslím, že dieťa sa potrebuje s činnosťou ktorú robí naozaj vžiť, musí ju robiť tak aby ho bavila, to je jediný spôsob ako si získať jeho pozornosť. Epocha (zn. významné ucelené obdobie, éra) túto možnosť, aspoň mne, a myslím, že aj každému inému „waldorfskému dieťaťu“ túto možnosť dáva. Dáva mu možnosť sústrediť sa a nechať sa vtiahnuť do obsahu vyučovania. Toto štátne školy nedokážu. Nedokážu nechať dieťa vzdelávať sa, dokážu ho terorizovať množstvom úloh a strachom z písomiiek. Waldorf dokáže dieťa motivovať ku chceniu vzdelávať sa. Vďaka dôrazu na umenie (výtvarná výchova, formové kreslenie, hudba, rečníctvo) a fyzickú časť vzdelávania (ručné práce, práca s drevom) škola vnáša do každého predmetu na základnej ale aj strednej škole tvorivosť, kreatívne myslenie a uvažovanie nad vlastnými nápadmi, pôvodný vzťah k prírode, ale hlavne slobodu. Napriek od Štátnej školy som sa nikdy necítil byť nútený do vzdelávania a učenia, ale bol som motivovaný spôsobom výučby k poznávaniu.

Waldorfská pedagogika sa nemení ani postupom dospievania dieťaťa, kreatívnym a do istej miery hravým spôsobom dokáže efektívne podávať vedomosti na úrovni strednej školy z humanitných aj prírodovedných predmetov ako sú matematika, chémia, fyzika či biológia. Predmetov, ktoré (ako som mal možnosť zistiť, no nie tou správnou cestou) obsahujú dosť ťažké a komplikované témy. Napriek tomu nestráca zmysel pre umenie, alebo manuálnu tvorbu a vzdeláva k zručnosti. Myslím, že Waldorfská pedagogika je definíciou slovného spojenia „všeobecné vzdelanie“, ktorým sú označované slovenské gymnáziá. Myslím, že každý aspekt toho čo by v sebe človek mal mať je v tomto systéme dokonale obsiahnutý. Všetko je v potrebnej rovnováhe. Veda priamo úmerná k umeniu a inteligenčné vedomosti rovné fyzickým zručnostiam.

Cit pre vytváranie komunity a pocit domova

Vždy som mal ten pocit, vždy som si myslel a bol presvedčený, že Waldorf má silu spájať ľudí. Na Slovensku to je hlavne túžba po niečom inom, lepšom pre svoje deti. Ale myslím, že v iných krajinách to je naozaj vedomie, že vaše dieťa bude vzdelané bez akýchkoľvek predsudkov, k tolerancii, chcení komunikovať, rozprávať sa, slobode a sile vyjadriť svoj názor, ale hlavne pripravené vstúpiť do života.

Voľnosť a sila chcenia učiteľov

“Byť waldorfský učiteľ je, podľa mňa, ten najväčší dar, čo človek môže dostať.” – Alena Klčová

Myslím, že žiadny waldorfský učiteľ necíti pred žiakmi nervozitu, naopak je uvoľnený. Je uvoľnený, lebo vie, že spôsob akým má dieťa vzdelávať je príjemný, užitočný, tvorivý a zábavný. Myslím, že každý učiteľ, ktorého som kedy stretol (či už „štátny“, alebo waldorfský) chcel niečo odovzdať, niečo naučiť. Je to jedno z tých najťažších

zamestnaní na svete, postaviť sa pred bandu stvorení, ktoré vás budú nasledujúcu hodinu pozorovať, možno komentovať a zabávať sa. Cítim, že aj na gymnáziu je u niektorých snaha učiť inak, ale buď nevedia presne ako, alebo im to práve ten systém nedovoľuje.

Waldorfský učiteľ cíti tú istú zodpovednosť za odovzdané vedomosti, no je odľahčená vedomým, že ich môže učiť slobodne, tvorivo a efektívne – inak (waldorfsky, takmer po svojom). Každý učiteľ prechádza stálym vzdelávaním, výtvarnými kurzami a seba štúdiom, ktoré nie sú povinnosťou, ale cestou k snahe byť užitočnejším. Myslím, že ak žiak, alebo študent cíti, že učenie učiteľa baví, motivácia a túžba po poznaní je ešte znásobená. Toto je zodpovednosť a tá najťažšia úloha, získať si pozornosť. A myslím, že vďaka inej pedagogike a voľnosti si to vie pedagóg tiež vychutnať a užiť. A pocitom zadosť učinenia pre neho nie sú dobré známky jeho triedy, ale krásne farebné, umelecké zošity detí, ktoré ho chcú naďalej počúvať.

Vždy snaha o angažovanosť rodičov – nestoja mimo „epicentra“

Vždy som obdivoval, ako dokáže škola vytvárať atmosféru, ktorou angažuje do svojho „chodu“ každého jedného rodiča, alebo čo i len priaznivca tohto spôsobu začiatku života. Besiedky, predstavenia, kde deti prezentujú svojim príbuzným to čo sa naučili dávajú možnosť rodičom spoznať iné deti, učiteľov a skamarátiť sa s inými rodičmi – zblížiť sa. Moji rodičia s mnohými učiteľmi tykajú. Myslím, že aj toto spojenie robí Waldorf tak výnimočným. Vzájomne prepojenie všetkých ľudí, ktorých sa škola týka (žiaka, alebo študenta, učiteľa a rodiča) vytvára komunitu, spoločnosť ľudí ktorí sú v istom ohľade vnímaní ako rodina.

Budem stále dúfať, že aspoň v tejto oblasti, oblasti školstva, sa Slovenská republika zlepší podľa tých lepších a krajších príkladov a raz sa naozaj zmení. Verím, že tu môžeme mať kvalitnejší, modernejší, tvorivejší, efektívnejší a príjemnejší – lepší spôsob vzdelávania. Možno spôsob veľmi podobný tomu waldorfskému, alebo (len sen) by sa Waldorf stal tým novým systémom. S určitosťou viem jedno, že ako absolvent Waldorfskej školy a „výsledok“ waldorfskej pedagogiky som rozhodnutý, že moje deti dám na Waldorfskú školu. Chcem aby prešli celým týmto procesom vzdelávania, od škôlky až po maturitu na Lýceu. Myslím, že táto škola dokáže moje deti naučiť presne to, čo budúca generácia bude potrebovať. Dokáže im dať potrebné informácie, vzdelávať ich v tých ohľadoch, v ktorých sa o to snažia štátne školy, dokáže ich podporovať v cite pre umenie a rozvíjať ich v tejto oblasti. Viedie deti, a dospievajúce deti k vyjadreniu názoru, no zároveň k tolerancii vypočuť si iný, schopnosti komunikovať a schopnosti sociálneho cítenia. Dokáže ich naučiť vnímať prírodu, byť s ňou spätý, starať sa o ňu a viesť ich k niečomu, čo vo vyššom veku pochopia ako environmentalistiku. Myslím, že Waldorf je tým potrebným vzdelaním, ktoré bolo vždy nadčasové a vždy bude hľadiť dopredu. Vždy bude hľadiť na to, ako by malo byť dieťa správne pripravené do života.